

Oponentský posudek

Diplomová práce „Charakteristické odlišnosti ve vyrovnávání se s rozchodem u lidí s rozdílnou časovou orientací“ splňuje požadavky kladené na diplomovou práci na Katedře psychologie FF UK v Praze a doporučuji ji tudíž k obhajobě.

Téma práce propojuje dvě oblasti – časovou orientaci dle Zimbarda a vyrovnávání se s rozchodem. Bohužel, v práci nebylo jasně stanoveno, které z těchto témat (časová orientace nebo vyrovnávání se s rozchodem) je primární pro teoretické ukotvení. Ve snaze popsat teoretické východiska obou témat ve stejné míře, jsou obě nakonec v práci představeny povrchně a neadekvátně, často pouze z přehledových či popularizačních zdrojů.

U časové perspektivy místo jasného zaměření se na Zimbardovu koncepci nalezneme přehled myšlenek nejrůznějších autorů, již se nad časem a jeho subjektivním vnímáním někdy zamysleli a své úvahy zapsali. Až téměř v polovině příslušné kapitoly se čtenář dozví něco více o časové orientaci (či perspektivě) dle Zimbarda, ačkoliv právě tato koncepce je pro diplomovou práci klíčová. Tato koncepce je navíc popisována zcela nekriticky, bez bližší pozornosti věnované konkrétním empirickým studiím, jež mají demonstrovat její validitu a využitelnost. Například česká „validizační studie“ (Lukavská a kol., 2011) ve skutečnosti neprokázala očekávanou faktorovou strukturu české verze dotazníku, což autorka opomíjí a nijak nediskutuje. Podobně tomu je i v dalších případech, kdy text odkazuje na empirický výzkum, obvykle formou „byl prokázán vztah mezi X a Y (zdroj)“, bez zmínky o velikosti zjištěného vztahu či designu citované studie.

Teoretická část věnována zvládání trpí podobnými nedostatky. Navíc je specifické zaměření na rozchod záhy opuštěno a kapitola se věnuje obecně problematice zvládání stresu a strategiím vyrovnávání se se zátěží.

V empirické části jsou jasně stanoveny dva cíle: 1) ověření hypotéz o vztahu časové perspektivy a vyrovnávání se s rozchodem a 2) zmapování vztahu mezi časovými orientacemi a užíváním copingových strategií.

Při pohledu na konkrétní hypotézy se zdá, že první dvě se týkají cíle 1 a zaměřují se na vztah délky vyrovnávání se s rozchodem a orientací na pozitivní a negativní minulost, řada dalších hypotéz je postavena na bivariačních korelacích určité strategie s určitou časovou orientací. Čtyři hypotézy se týkají rozdílů ve využití strategií mezi ženami a muži, což žádnému z výše stanovených cílů neodpovídá.

Empirická část práce je vzhledem k vytyčeným cílům zpracována víceméně v pořádku. Ačkoliv se jedná o standardní design typu „administruji on-line dva dotazníky a zkoreluji skóre“, analýzy jsou vhodně zvoleny a pečlivě provedeny. Nicméně s ohledem na snadnost on-line sběru dat není velikost souboru ($N = 237$) nijak závratná a studii by určitě prospěl větší soubor, stejně jako psychometrická analýza s využitím faktorové analýzy obou dotazníků a multivariační regrese pro analýzu jejich vztahu s jinými proměnnými. Například je chvályhodné pomocí parciálních korelací kontrolovat na délku vztahu – není pak ale jasné, proč se nekontroluje například proměnná popisující, kdo rozchod inicioval.

V diskusi lze nalézt zejména rekapitulaci výsledků – diskuse skutečných limitů zvoleného designu chybí. Místo toho se například uvádí, že problematický může být právě sběr on-line, což není podloženo žádnou referencí a taky to není pravda – není nejmenší důvod čekat, že v případě této studie by zvolený způsob administrace jakkoliv zvyšoval chybovou varianci.

Závažnějším nedostatkem je absence diskuse nízkých hodnot zjištěných korelací (v průměru kolem 0,2, tj. 4% vysvětlené variance). Konkrétní příklady využití v praxi slibované v úvodu práce zůstávají nejasné.

Závěr: doporučuji k obhajobě

Navrhované hodnocení: velmi dobře

Otázky do diskuse

str. 49 – Co znamená „metodologicky signifikantní“?

str. 51 – Co je to validizační studie?

str. 76 – Jaké jsou tedy praktické aplikace výsledků realizované studie?

empirická část obecně – Co je problém třetí proměnné?